

A photograph of a woman's bare torso from the chest down to the waist, positioned in the center. She has voluminous, curly brown hair with several white daisies tucked into it. Her hands are resting on her hips. The background is a soft-focus field of red poppies and white daisies under a pale blue sky. The overall aesthetic is soft and romantic.

Erika
Ridziová

Divé
MOTÝL
maky

Copyright © Erika Ridziová 2010
Design © Motýľ design 2010
Cover photo © Isifa 2010
Slovak edition © Vydavateľstvo Motýľ 2010

ISBN: 978-80-89482-05-4

Vytvorenie elektronickej verzie Dibuk, s.r.o., 2010

Erika
Ridziová

Divé maky

VYDAVATELSTVO MOTÝL

I. DAMASKOVÉ PEKLO

Nebo je plné hviezd. Akoby chceli zoskočiť zhora a osvetliť dutú prázdnotu v mojom vnútri. Vietor veje od mora a suší mi tvár slasnými bozkami. Pokožku mám ešte napnutú od nedávnych slz. Dýcham zhlboka, nahlas, chcem vydýchnuť z pľúc všetku tú dusivú bolesť. Nevieam, koľkýkrát už stojím na tomto balkóne. Z duše sa mi vyplavujú slzy a stekajú na zem ako poslovia zbytočnosti. Vraj majú priniesť úľavu. Ale ako by mohli? Ako...?

Možno aj dnes príde. Môj najdrahší milujúci Jean. Nezaslúžila som si ho, a predsa príde. Zovrie ma v náručí a nekonečné minúty ma bude hladkať. Zotrie mi slzy z tváre, zmyje smútok. Na chvíľu... aspoň na chvíľu budem môcť zabudnúť.

Priložím si k perám posledný dúšok mojita. Posledný dnešného večera. A potom príde. Viem to. Už počujem klopkanie jeho podrážok. Ten zvuk je jemný a nežný ako celá jeho bytosť. Vždy sa priblíži potichu, nechce ma vyplašiť. Nečujne otvorí bronzové dvere na predsieni. Prejde cez jedáleň a sprevádzaný tichým šuchotom topánok po igelite vojde do ateliéru. Cítim jeho vôňu, vôňu oleandra a noci, mora a slnka, jeho pokožka vyžaruje všetky vône pobrežia, akoby ich cez deň nasal do svojho vnútra a v noci vydýchol. Zdá sa mi vzdialený ako hviezdy na nebi, a predsa celkom presne vnímam jeho dotyk na svojom pleci.

Noci sú už chladné, ale tu, pri ňom, je mi horúco. Sála z neho teplo, jeho prsty sú ako prvé lúče svitania. Najskôr opatrne, potom silnejú a sú čoraz horúcejšie. Dotýkajú sa ma a moje zmrznuté telo sa pod nimi roztápa. Počujem šumenie mora, praskanie vln prílivu o kamene tam dole pod vilou. Moje vnemy sú podivne zostrené. Dolieha ku mne aj slabučký ston piesku rozvíreného na dne mora. Jeho dych na mojom krku. Cinknutie pohára o kamenný stôl, šuchot čajkiných krídel v sivej tme. Telo sa nebráni a myseľ je opitá, odozvaná mužovi, ktorý má lúbi. Je krásny. Jean, si tak nadpozemsky

krásny... Tmavé zvlnené vlasy, do ktorých sa vtkávajú moje prsty. Nie, Jean, to nesmieme, Jean... Vieš, že nesmieme. Prečo si sa vrátil?... Jeho pery sú mäkké, nežné, pomalé a nenástojčivé. Pohlcujú ma len pomaly. Chvilú sa bránim. Som slabá. Viem, že ma ľúbi. Usmejem sa pod jeho bozkami. Áno, ľúbi ma. To jediné je dôležité. Čo na tom, že som zlá? Čo na tom, že som neverná? Prečo by som si nezaslúžila trochu lásky?...

Svetlo mesiaca pohaslo. Mraky odniesli hviezdy a vietor rozvíril prach, udušil plamene faklí. Ochladilo sa, láska. Je chladno ako v mojom srdci. Nechoď ešte, zohrej ma, trochu ma zohrej, Slnko, prosí. Smejem sa. Už nie som slnko. Nehrejem, poviem potichu a pritiahnem sa celým telom k nemu. Obkrúti si moje ruky okolo svojho pevného drieku. Si moje slnko, zašepká a vnorí si nos do mojich vlasov. Znova ma pobožká. Pod tenkú látku pláštá vchádza chlad. Sú to jeho ruky. Jean, prosím, nerobme to. Jean, ja nesmiem. Si môj zázrak, Viola, som tu pre teba a nikto iný tu nie je. Len my dvaja. Nikto o tom nevie. Som tvoje tajomstvo. Usmeje sa. Je ešte krajší, keď sa usmieva. Nebráň sa, Viola. Už nemôžem byť bez teba, poviem cez bozky, položím si ruky na zábradlie a odovzdám sa mu. Na balkóne s balustrádami, na dlážke ozdobenej mojimi prvými mozaikami. Sú to vlasy víly, morskej panny, ktoré sa cez deň blyštia, keď sa do nich oprie slnko.

...Nepáčia sa ti, Ivan, však? Nikdy sa ti nepáčilo moje umenie. Viem to. A viem, že keby si tu teraz bol, pozrela by som sa ti priamo do očí. Bez hanby. S víťazstvom by som sa dívala do tých ocelových modrých očí plných pohrdania a nemilosrdnosti. Ale ON ma ľúbi, Ivan! Ľúbi ma láskou, ktorú si mi ty už dávno uprel! Ľúbi ma bez podmienok, bez odpúšťania! Tú divú hriešnicu, zbabelú vrahyňu! On to všetko vie a ľúbi ma! Kričím na hviezdy za plávajúcimi mrakmi. Pozri sa, ako po mne túži, berie si ma, kým ty... Ty... Spíš? Snívaš? Si teraz šťastný?... Láska moja, môj Ivan. Nikdy mi neodpustíš, však? Ani ja si nikdy neodpustím, ale smiem na chvíľu aspoň zabudnúť. Na chvíľu byť zase ženou.

...Kam ideš, Jean? Ešte nie, ešte nie, môj milý... Nechoď, prosím, zostaň, kým zaspím! Len s tebou dokážem zaspieť. A potom odídť. Ale celkom potichu, lebo keď ma prebudíš, už nenájdem spánok. A noc je dlhá. Dlhá a chladná bez tvojej náruče. Viem, Jean, viem,

že musíš. Nezostaneš. Doma ťa čaká syn. Nesmiem byť sebecká. Armand je ešte malý a je doma sám. Určite má strach. Choď za ním. Čo ak plače? Čo ak sa mu sníva niečo zlé? Aj ja mám strach. Predo mnou je ďalšia noc. A zajtra... zajtra sa musím vrátiť domov. A chcem ešte dokončiť obraz. Áno, musím ho dokončiť. Nikolka už za mnou iste plače. A ty, Ivan? Plačeš aj ty? Vo svojom vnútri? Oplakávaš ma? Oplakávaš nás? Neplač, môj milý, už bude dobre. Zajtra sa k tebe vrátim. Všetko bude ako predtým. Ale teraz už musím spať. Choď, Jean, a pozdravuj Armanda. Pozdrav ho odo mňa. Veď vie, kto som. Vidame sa na ulici. Vie, že bývam v dome oproti. Pozri, ešte svieti. Cez okno jeho izby presvitá svetlo. Možno nemôže zaspať. Možno sa sem práve díva. Ale neboj sa, nebudem mu kývať. Ešte nie je pripravený. Nesmiem mu bezhlavo vtrhnúť do života, ktorý sa ešte len naučil žiť. Ale ja viem, že ten čas príde. Možno nabudúce, o pár mesiacov, keď sa vrátim do Monaka. Budeš tu ešte, môj drahý? Počkáš na mňa? Stretneme sa tu zase. Už teraz sa teším, Jean. Budem prežívať len s myšlienkami na teba. A potom... potom...? Potom ma možno Armand prijme. Bude pripravený uvidieť ma. A ja budem konečne zase šťastná. Ach, teším sa na to, drahý Jean. Ale dovedy... dovedy dovidenia.

Na stoličke zostala jeho biela košela. Priložím si ju k tvári a zavriem oči.

Keď mi mama oznámila, že prišla o prácu a ďalšiu tak skoro nezáíska, vydesila som sa. Vedela som, aké to bude pre nás ťažké. Alicia bola ešte maličká a ja som práve končila gymnázium.

Odjakživa som vedela, čo chcem. Od malička sme sa s Evou hrávali na lekárkky. Chvíľami ju to už otravovalo a vymýšľala iné hry, ale ja som trvala na svojom. Pri rôznych simulovaných chirurgických zákrokoch som zničila všetky bábiky a k narodeninám som si neželala nič iné, len nové a podľa možnosti čo najvernejšie lekárske prístroje. Za celé detstvo som zozbierala množstvo detských lekárničiek a z potoka, ktorý pretekal popod okná bytovky, som vylovila najrôznejšie živočíchy za účelom pitevných zákrokov. Eve sa z týchto mojich záľub zdvíhal žalúdok, ale mňa nič neodradilo.

Do ukradnutých zaváraninových pohárov som zbierala drobné raky, larvy, dážďovky a hmyz, aby som ich mohla dennodenne podrobovať drastickému skúmaniu. Deti z ulice sa so mnou nechceli hrať. Možno ma považovali za šialenú a báli sa ma. A ich rodičia si priateľstvo so mnou ani neželali. Iba Eva. Moja verná priateľka. Vedela som, že ma zbožňuje. Napriek zákazom, ktoré doma dostávala, odhodlane bojovala o priateľstvo so mnou, zatiaľ čo ja som jej ho opätovala len vlašne. Nikoho som nepotrebovala. Bola som zvláštne dieťa. Samotárske a nespoločenské. Nebavili ma hry s bábikami a s deťmi z ulice som sa nestýkala. Vedela som, že odo mňa bočia ako od bielej vrany.

O mojej mame kolovali po celom sídlisku najrôznejšie historky, ktoré nám veľmi nepridávali. Rozhodla sa životom prebýjať sama. A mala to ťažké. Odjakživa sme boli chudobné. Ale žili sme skromne a ľúbili sa. Držali sme spolu a mama bola pre mňa jediná na svete. Bola by som pre ňu umrela, keby bolo treba. Rešpektovala som ju, a zároveň mi bola najlepšou a jedinou priateľkou.

Až do chvíle, keď prišla s novinkou, ktorá celkom rozbila môj vnútorný svet. Chvíľu som jej nemohla odpustiť, že narušila našu pokojnú existenciu vo dvojici a bez toho, aby sa so mnou predtým poradila, priviedla k nám domov votrelca. Bola som v tom nebezpečnom veku, keď sa všetky moje myšlienky krútili len okolo mňa a celý svet mi bol nepriateľom. Mamu moja reakcia asi veľmi sklama, keď mi oznámila, že budem mať súrodenca. Nemohla som jej to odpustiť. Považovala som za zradu, že dovolila, aby sa ktosi postavil medzi nás dve a to stvorenie som nenávidela celou silou nedospelej mysle, hoci ešte bolo len v maminom bruchu.

Nikdy som sa nezvykla deliť o svoje pocity. Dôverovala som len mame a čím som bola staršia, tým viac som sa zatvrdzovala. Nerozumela som, prečo si Eva vybrala práve mňa za svoju priateľku. Začalo sa to snáď ešte na detskom ihrisku, kde všetky deti na pokyn rodičov okupovali celé pieskovisko a nedovolili mi ani len na kúsok si sadnúť. Mama mi ešte po rokoch s utajovanou bolesťou opisovala, ako som si chcela od nejakého dievčaťa od susedov požičať lopatku a ono mi namiesto toho vychrstlo piesok do očí a nosa, až som sa začala dusiť. A jej matka, tá čudná stvora v elegantnom kostýme a vysokých lodičkách s výrazne namaľovanými perami,

ktorá mi utkvela v pamäti ako mátoha z rozprávky, ju chlácholivo hladkala po hlave, akoby sa ublížilo jej. Tá dievčina, volala sa tuším Hana, sa od tej chvíle stala vzorom pre všetky ostatné deti a svoju prevahu si vychutnávala celé naše detstvo. Vždy, keď som sa objavila na ihrisku, vrátila som sa domov s dotrhaným tričkom alebo larvou chrústa vo vlasoch a s plačom na krajíčku. Asi odtiaľ pochádzala moja uzavretosť.

Mama musela tvrdo pracovať, a keď nebola doma, starala som sa o seba sama. Veľmi skoro som sa naučila samostatnosti a postupne som celkom prestala chodiť medzi deti. Našla som si odľahlé miesto pri potoku, kam som sa utiekala s knihou pod pazuchou a celé hodiny a popoludnia som trávila čítaním a skúmaním rôznych prírodných úkazov.

Až do chvíle, kým sa nezjavila Eva. Pristáhovali sa z akéhosi väčšieho mesta a medzi deťmi na dvore, z ktorých sa medzičasom stala partia ukričaných a drzých pubertiakov, si pre svoju tučnosť nenašla priateľov. Mali sme asi osem rokov, keď sme sa prvý raz stretli pri divej jabloni pri potoku a od tej chvíle ma považovala za spriaznenú dušu. Už ani neviem, čím som si ju tak získala. Mlčala som a ona si vystačila. Potrebovala poslucháča a ja som sa ním proti svojej vôli stala. Vedela, že sa mi môže zdôveriť a hoci som o jej dôveru vôbec nestála, vždy, keď mala problémy, prišla za mnou.

A mala ich neustále. Patrila medzi deti, ktoré doma rozmaznávali a dali by im aj posledné, keby im to niekedy hrozilo. Jej rodičia sa v tých časoch považovali za bohatých. Patrili ku klasickej strednej vrstve a keďže jej otec bol jedným z výskumných pracovníkov v novootvorenom závode, ľudia si ho považovali. Matka učila na gymnáziu, a tak boli finančne natolko zabezpečení, že si mohli dovoliť svoje jediné dieťa rozmaznávať. A na Eve to aj bolo vidieť. Od malička sa jej vysmievali a nazývali ju „tlšoškou“, preto si ťažko hľadala kamarátov. Upriamila sa na mňa, lebo vedela, že som svojím spôsobom tiež „vydedenec“ a že ja sa jej vysmievať nebudem.

Dalo sa očakávať, že rodičia z dcérinho priateľstva so mnou nebudú nadšení. Usilovali sa jej brániť v stretnutiach s tým chúďaťom, lebo bolo pod ich úroveň, aby ich dcéra plytvala časom na niekoho takého biedneho, ako som bola ja. Od chvíle, keď som sa

raz zjavila na prahu ich bytu s úmyslom nechať sa pozvať do toho trojizbového komfortu a pani Adamisová ma vysotila pred dvere ako divé mača, som širokým oblúkom obchádzala ich vchod. Eva však vždy našla príležitosť, aby sme sa stretli, a párkrát, keď jej rodičia neboli doma, ma prepašovala do jej bytu. Bola som oslnená luxusom, ktorý som tam uvidela. Našu garsónku sme mali zariadenú skromne, nebolo v nej nič pekné ani útulné, iba veci, ktoré sme potrebovali na prežitie. Eva mala vlastnú detskú izbu, v ktorej stála posteľ na vysokánskych nohách, vystupovalo sa na ňu po štyroch schodíkoch a z postele na zem sa dalo zošmyknúť po šmykľavke. Také čosi som v živote nevidela a bola som jej vďačná, že ma pozvala do svojho rozprávkového kráľovstva. Zo strachu, že by sa jej rodičia mohli nečakane vrátiť, ma schovala pod posteľ, zastrela záves a do tej tajupľnej skrýše priniesla misu zmrzliny. Zmrzlinu som dovtedy jedla len raz, neopovážila by som sa kúpiť si nejakú maškrtu. Tak úzkostlivo som šetrila každú korunu, ktorú mama zarobila. Eva sa usalašila vedľa mňa, strčila mi do ruky polievkovú lyžicu a vo svetle baterky sme sa krmili zmrzlinou, ktorá sa počas jej švitorenia celkom roztopila.

Z tej návštevy som bola nadšená. Nenapadlo mi klásť si otázku, prečo ona to všetko má a ja nie. Jednoducho som sa len hlboko vo svojom vnútri tešila, že som na chvíľu mohla zdieľať s Evou ten zvláštny nadpozemský svet a začala som si uvedomovať, že k tomu dievčaťu cítim čosi zvláštne teplé, ľudské, že sa začínam tešiť na naše stretnutia a nakoniec ma naplnilo podivné uspokojenie, že v jej živote, inak takom duševne chudobnom oproti tomu môjmu, má aspoň nejakú útechu v podobe svojho rozmarného luxusu. Mala som vtedy asi dvanásť rokov a neuvedomovala som si, že moje úvahy už nie sú ani trochu detské.

Začali sme sa stretávať po zotmení na ihrisku, z ktorého nás obe kedysi vyhnali, a stavali si torty z piesku ako malé deti. Eva sa mi za letu nočných motýľov, ktoré vrážali do lúčov a padali na zem mŕtve, zdôverovala so svojimi prvými detskými láskami a ja, napoly ju počúvajúc, som zbierala mŕtvolky samovražedného hmyzu z chodníkov, nosila ich na kôpku k pieskovisku a vo svetle baterky skúmala ich tučné telá s krehkými sypkými krídlami. Asi vtedy vo mne prepukol záujem o medicínu a rokmi čoraz viac narastal.

Ale práve Eva ma nič netušiac priviedla na križovatku rozhodnutí. Moja neotrasiteľná istota v smere, ktorým som sa v živote mienila uberať, bola nahlodaná, keď ma Eva prinútila, aby som ju odprevadila na kurz výtvarného umenia. Nikdy predtým som sa nezaujímal o žiadne umenie, nepočúvala som hudbu ako moji rovesníci, nekreslila som si po zošitoch na hodinách, jediné, čo ma dovtedy fascinovalo, boli knihy a biológia. Chvály, ktoré sa mi dostávali na hodinách výtvarnej výchovy, sa ma nijako nedotýkali a kreslenie som považovala len za premárnený čas. Mali sme trinásť, keď sa Eva prihlásila na výtvarnú. Húdla do mňa celé dni, až som nakoniec pripustila, že ju na prvú hodinu odprevadím. Neočakávala som od toho nič, brala som to len ako priateľskú výpomoc kamarátke, ktorá ťažko nadväzovala kontakty a ak mala ísť niekam sama, trpela od nervozity.

Kružok viedla pani Karvašová, ktorá okrem učenia na umeleckej škole rada objavovala výnimočné talenty. Keď si niekoho vyhládla, vzápätí si ho vzala pod ochranné krídla a „vychovala“ z neho úspešného umelca. Bola známa po celom meste a ľudia ju považovali za jasnovidku. Dokázala na prvý pohľad rozoznať výtvarného ducha a vravelo sa, že spod jej rúk vyšli najväčší slovenskí maliari, ktorých si vyvolila zo stovky uchádzačov po prvom pohovore. Mala taký dobrý odhad, že na koho ukázala, v tom sa skutočne ukrýval umelecký génus. Stačil jej jediný pohľad na človeka a vedela, čo sa v ňom ukrýva. Vedela som, ako veľmi sa Eva túži dostať medzi „vyvolených“ a pod ochrannými krídlami Madame Karvašovej vzlietnuť do výšav umeleckého sveta. Verila, že má skutočný talent a nárok na životnú dráhu umelkyne.

Moje stretnutie s „Madame de Arte“, ako ju nazývali, vo mne nečakane zanechalo osudovú stopu. Keď sme nesmeli zaklopať na dvere jej súkromného ateliéru, v ktorom dávala hodiny svojim vybraným talentom a zo zábavy alebo z finančnej nutnosti aj deťom, ktoré kreslenie bavilo, ale nemali potrebné predpoklady, otvorila nám obávaná dáma s hlavou omotanou turbanom z farebnej šatky. Bolo to zvláštne, ale od prvej minúty videla len mňa. Eva ju so zatajeným dychom pozdravila a po dlhom váhaní sa odvážila požiadať, či by ju prijala na svoje hodiny. Priniesla jej ukázať svoje skice, ktoré mala schované vo veľkých doskách, a hneď jej ich nadšene

podávala s prosbou, či by si ich prezrela. „Madame de Arte“ sprvu na Evu ani nepozrela. Hľadela na mňa, hoci okrem pozdravu som jej nevenovala žiadnu pozornosť a stála som za Eviným širokým chrbtom. Neprítomne vzala dosky a pozvala nás dnu.

„Tak ty by si chcela chodiť do výtvarného krúžku?“ blahosklonne obrátila nedočkavý a mierne otrávený pohľad na Evu.

„Áno.“

„Prečo, dieťa? Rodičia ťa sem poslali?“

„Nie. To... totiž... á...áno, ale odjakživa som chcela kresliť...“ habkala Eva zaskočená nečakanou otázkou.

„Chcela si kresliť alebo si kreslila?“ opýtala sa Madame Karvašová prísne.

„Ja... kres... kreslila som, aj... aj v škole mi vraveli, že pekne kreslím, tak... tak som to chcela vyskúšať... Že či by sa mi to zapáčilo. A že či som dosť dobrá, aby...“

„Aby...?“ skočila jej do reči Madame Karvašová.

„No... aby som sa tomu mohla postupne venovať aj... viac, možno...“

„Aha. Takže sa hľadáš, moja milá. Dobre, hlavné je, že ťa to baví. Baví ťa to, áno?“

„Áno. Určite,“ súhlasila Eva s oslabenou istotou.

„Určite?... No uvidíme, čo z teba bude. Toto si vezmi naspäť,“ s kyslým výrazom tváre jej po zbežnom prezretí vrátila dosky. „A ty?“ obrátila sa na mňa. Nevnímala som ju. Obzerala som sa po ateliéri ovešanom nezarámovanými plátnami. Do nosa mi vrážala cudzia vôňa temperových farieb a až teraz som si uvedomila, aká je príjemná.

„Ty... Ako sa voláš?“ Až vtedy som pochopila, že hovorí so mnou.

„Ja? Viola.“

„Viola,“ podala mi ruku v prekvapivo srdečnom geste. „Aj ty sa chceš prihlásiť, Viola?“

„Ja? Nie... to nie je nič pre mňa,“ pokrútila som hlavou.

„Kreslenie ťa nebaví?“

„Ja... neviem,“ zneistela som. „Ešte som sa tým nezaoberala.“

„Ach, tak,“ Madame Karvašová našpúlila pery a priložila si k nim vystretý ukazovák. „A čo ťa baví?“

„Príroda. Ludia... Chcem byť lekárkou.“

„Vidím, že v tom máš jasno.“

„Áno.“

„A nechcela by si to aspoň vyskúšať?“

„Čo?“

„Poď,“ schytila ma za ruku a privliekla k plátnu s načrtnutou kresbou. Znázorňovala akúsi lúku zničenú požiarom alebo plnú vysušených tráv a bodliakov. „Tento som začala. Ale cítim... cítim, že mu niečo chýba,“ zahľadela sa na mňa. Na Evinu prítomnosť úplne zabudla.

„Je smutný,“ zadívala som sa na pochmúrny obraz.

„Smutný? Nepáči sa ti? Aj mne sa neustále vidí, že na ňom niečo nesedí. ...Dovolím ti, aby si ho domalovala,“ vyhlásila rozhodne a vložila mi do ruky štetec. „Tu máš farby,“ ukázala na paletu položenú vedľa stojana.

„Ale... to nemôžem,“ vydesene som sa zadívala do jej čiernych očí obtiahnutých ešte černejšou ceruzkou.

„Len smelo! Skús to. Predpokladám, že vieš, ako sa drží štetec. No a ty...“ spomenula si na Evu. „Poď, zoznámim ťa s ostatnými,“ pokynula jej, aby ju nasledovala.

Preľaknuto som sa zahľadela na paletu. A potom som sa rozhodla. Bola to jej vôľa. Ak jej ho skazím, nebude to moja vina. S nezvyčajnou radosťou a odhodlaním som sa pustila do przenia majstrovského diela pred sebou. Keď som skončila, zaklopala som na dvere susednej miestnosti. „Madame de Arte“ ladným krokom podišla k obrazu. Cítila som sa skvele. Nešlo mi o nič, nestála som o žiaden posudok, celú tú záležitosť som brala len ako dobrú zábavu. Skepticky som sa dívala na majsterkinu zamračenú tvár.

„Prečo si to urobila?“ pozrela na mňa po dlhej chvíli zachmúreného posudzovania.

„Bol smutný,“ povedala som a usmiala sa. „Vy ste to chceli,“ mykla som plec om pripravená na jej hnev.

„Čo je to?“

„Divé maky. Alebo západ slnka. Ako chcete.“

„Viola...“ vydýchla akoby bezradne.

„Ospravedlňujem sa, že som vám ho skazila...“

„Jediné, čo by si mohla skaziť,“ skočila mi do reči, „by bol tvoj ďalší život, ak by si za sebou zabuchla dvere a viac sem nevkočila.“

Celkom som ju nepochopila. Mračila sa a prísne ma prebodávala svojimi čiernymi očami. „Bežne niekoho žiadate, aby vám pokazil vaše dielo?“ opýtala som sa seabedome.

„Pokazil? Nie. Ešte nikomu som to nedovolila. Ale ty...“

„Prepáčte, radšej pôjdem,“ sklopila som zrak v prívale hanby, keď som zazrela v tom krásnom pohľade tieň nesúhlasu.

„Nezvyknem tiež niekoho prosiť, ale ty... Ty musíš zostať, dievča,“ povedala tvrdo a neúprosne.

„Prosím?“

„Tomu obrazu si vdýchla dušu, Viola. Darujem ti ho.“

„Čože? Ale to nemôžem prijať, Madame,“ povedala som v rozpakoch.

„Budúci týždeň v utorok začínam viesť prípravný kurz na prijímacie pohovory na konzervatórium,“ nepočúvala ma a viac na mňa nepozrela. „Rada ťa tam uvidím, Viola. Porozmýšľaj o tom. Máš pred sebou skvelú budúcnosť. Ak o ňu budeš stáť,“ obrátila obraz, čosi naň načmárala, podala mi ho, vysotila ma na chodbu a zabuchla za mnou dvere.

Ivan prišiel z nemocnice až na druhý deň. V poslednom čase si často brával nočné služby. A ak práve nepracoval, trávil čas s kolegami na squash. Unikal mi. Každým dňom sa mi čoraz viac vzdávalo.

Aj teraz na mňa pozrel tými svojimi unavenými očami. Vlastne sa neďíval priamo na mňa, ale niekam do priestoru za mnou. Ako by som bola priehľadná. Tentoraz mi po dvoch týždňoch nášho odlúčenia nevenoval ani zvyčajný bozk na líce.

„Ahoj,“ povedal prekvapene, akoby zabudol, že sa mám vrátiť. „Ty si už doma?“

„Hej. Priletela som o ôsmej. A ty? Mal si nočnú?“ hryzla som si do pery pri predstave, ktorá ma od letiska prenasledovala. Vkočila som do letiskovej haly, kde ma čakal. S kvetmi a roztvorenou náručou čakajúcou na moje objatie. Striasla som zo seba

ten neskutočný sen ako popol nenávratných spomienok. Prikývol a zívola. „A ako to išlo?“ narušila som nebezpečné ticho, rozhosťujúce sa v miestnosti. Vedela som, že sa ma nebude pýtať. Nikdy sa nepýtal, ako som sa mala v Monaku. A tentoraz som za to bola vďačná. Pri spomienkach na Jeana som sa začervenala.

„Som utahaný,“ povedal iba. „Ak dovoľíš, pôjdem si pospať. Popoludní som sľúbil Nikolke, že ju vezmem do zoo.“

„Do zoo?“

„Nieкто sa o ňu musí postarať, keď na ňu jej matka nemá čas,“ povedal príkro. „Prepáč,“ spamätal sa. „Nemyslel som to tak. Mám toho vážne dosť.“

Vzdychla som si a pokračovala vo vybaľovaní kufra. Keď o dve hodiny vyšiel z izby, práve som dovárala obed. „Uvarila som ti sviečkovú. Tvoju obľúbenú. Dáš si?“

„Vďaka, ale nie som hladný. Ráno som si kúpil šalát v bufete a ešte som nestihol vyhladnúť. Takže prepáč. Pôjdem... Nikolke sa o pol druhej končí škola, vyzdvihnem ju priamo tam,“ vyšiel na chodbu.

„Počkaj,“ zvolala som za ním. „A... čo ja?“ odvážila som sa opýtať. Stála som tam bezradne ako odkopnutá topánka.

„Ty? Určite si urobíš nejaký skvelý program. Môžeš ísť nakupovať.“

„Nechcem ísť nakupovať.“

„Tak môžeš... čo ja viem... upiecť bábovku. Nikolka sa určite poteší.“

„Ako sa má?“

„Dobre. Robíme s Melanie všetko preto, aby sa mala dobre, aj keď ty tu nie si.“

„Chcela som sa s tebou porozprávať...“ túžila som ho zadržať. Ale už ma nepočul. Zavrel dvere a bez pozdravu odišiel. Keby som ešte mala silu na slzy, plakala by som. Ale už som ich nemala. Vyschli. V Jeanovom náručí.

Ivan ma nepozval na spoločný výlet do zoologickej záhrady. A ja som sa neodvážila ho o to požiadať. Túžila som po Nikolke, chcela som vedieť, ako sa má, ako sa jej darí v škole, čo nové sa za dva týždne mojej neprítomnosti naučila... Ale vedela som, že nemôžem žiadať. Nemám právo. Pustila som sa do pečenia, a keď

sa večer vrátili, mala som hotovú bábovku aj pripravené zapečené chlebíky so syrom, ktoré mala Nikolka rada. Skočila mi do náručia.

„Mami! Mami! Konečne si prišla! Kde si bola tak dlho?“

„Mamina musela pracovať, veď som ti to vravel. A preto odišla. Ale dúfajme, že teraz tu s nami pre zmenu chvíľu pobudne,“ povedal Ivan chladne. Nevnímala som jeho poznámky ani nemilosrdné pohrdanie, s ktorým na mňa zazeral.

„Nikolka, dievčatko moje! Niečo som ti priniesla,“ spomenula som si na vyšívané šaty, ktoré som jej kúpila na tržnici v Monaku. „Páčia sa ti?“

„Myslíš, že si ju kúpiš?“ polohlasne podotkol Ivan. „Pozri, mamina nám upiekla bábovku,“ dodal veselo a pichol do koláča prstom. Nedbal na omrvinky, ktoré sa pritom rozsypali po vyleštenom dreze a vrazil prst ešte hlbšie, pričom akoby nechtiac rozmrvil takmer štvrtinu bábovky.

„Jéj, tie sú krásne! Už aby bolo leto, aby som ich mohla nosiť!“ Nikolka potriasla plavými vrkočmi a priložila si šaty k chudému teličku. „Ďakujem, mami!“ hodila sa mi okolo krku. „...A vieš, čo? Dnes som dostala dve jednotky! Z nemčiny a z matematiky. Tešíš sa?“ pozrela na mňa veľkými priezračne modrými očami plnými očakávania.

„Si šikulka! Mám z teba radosť!“

„A pani učiteľka povedala, že keď mi to takto pôjde aj ďalej, tak na konci roka dostanem knižku!“

„Výborne, miláčik,“ pritisla som si na hrud' jej útle tielko. Bolo poddajné a krásne hrejivé. „A kde ste boli s ockom?“

„Vzal ma do zoo. Narodila sa totiž Flocke. Počula si o tom? Vieš, koľko tam bolo ľudí?“

„Kto sa narodil?“ usmiala som sa jej štebotaniu.

„No Flocke – Vločka. Je bielučká a maličká a má taký krásny mäkký kožušok.“

„Ľadový medveď,“ vysvetlil Ivan, ktorý si sadol v kuchyni za stôl a vyčkávajúc schytil noviny.

„Aha. Takže si ju videla? Dobré. ...Ale teraz si už iste hladná. Poďte jesť,“ rýchlo som prestierala na stôl. „Dáš si chlebík alebo sviečkovú?“ obzrela som sa na Ivana. „Mrzelo ma, že si ju na obed

ani neochutnal,“ sklopila som zrak. Už dávno som sa mu nedokázala dívať priamo do očí.

„To je jedno,“ povedal a pokračoval v čítaní. Nepokladal za potrebné viac so mnou prehovoriť. Bez slova som mu zohriala večeru, ktorú s chuťou zjedol a slušne, ale odmerane sa poďakoval.

S Nikolkou sme sa okúpali a na jej veľkú radosť som si ju potom uložila k sebe do manželskej postele. Nezniesla som samotu po dvoch týždňoch strávených so Jeanom. Ivan spával v hostovskej izbe alebo zvyčajne zaspal na gauči pred televízorom. Vedela som, že už inak ani zaspáť nedokáže a aspoň sa tak vyhne morám, ktoré ho noc čo noc prenasledovali. Hoci sa mi nezdôveril, vedela som, že v noci nespí viac než štyri-päť hodín. Počula som ho chodiť. Ak som si nedala tabletku na spanie, tak som väčšinu nocí prebdela. Iba tam, vo vile nad morom, v Jeanovom náručí som dokázala spať. Alebo som celé noci maľovala. A tak som dokázala prežiť.

Zadívala som sa na Nikolkinu drobné telíčko odovzdané spánku. Hrudník sa jej pravidelne dvíhal, pery mala zvlnené do mierneho úsmevu. Bol to Ivanov stratený úsmev. Kedysi, ach, kedysi sa aj on takto smial... Kedysi, v predchádzajúcom živote, keď bolo ešte všetko inak. Od hrôzy nad vracajúcimi sa spomienkami som vyskočila z postele a vyšla zo spálne. Potichu som prešla cez obývačku v presvedčení, že Ivan už spí. Nepozrela som sa naňho. Nedokázala som sa dívať na jeho vychudnuté, kedysi mužné telo, na jeho vpadnuté líca, ktoré som tak veľmi milovala. Ktoré som tak veľmi túžila bozkávať, cítiť jeho vôňu, teplo jeho pokožky, dotyky jeho dlaní, nežné a horúčkovité, vdychovať jeho dych a prehĺtať jeho sliny. Už nikdy... Nie, už nikdy.

„Viola,“ ozval sa zachrípnutým hlasom.

„Áno?“ pohár s vodou sa mi roztriasol v ruke.

„Budeš taká dobrá a prinesieš mi z chladničky džin?“

„Džin? Dobre,“ bola som prekvapená jeho nezvyčajnou prosbou. Naliala som mu do pohára, ktorý som vybrala z baru a chcela som odísť.

„Poď sem na chvíľu,“ povedal zvláštne mäkko.

„Potrebuješ ešte niečo?“

„Sadni si sem na gauč. Prosím ťa.“ Prekvapená som ho poslúchala. „Ešte si mi nepovedala, ako bolo v Monaku.“

„Dobre. Naozaj,“ odpovedala som rýchlo.

„Nedáš si so mnou?“ Pokrútila som hlavou a sledovala ho, ako si prikladá k perám pohár. Túžila som po ňom. Bol tak blízko a predsa vzdialený svetelné roky. Stratený a opustený z vlastnej vôle a mojej viny.

Nedbal na moje námietky a nalial mi. „Dnes by si si mala dať,“ povedal a vložil mi pohár do ruky. „Vieš, aký je deň.“

„Viem,“ prikývla som a poslušne si vliala do hrdla obsah pohára. Striaslo ma. Položila som ho na sklený stôl a zdvihla sa na odchod. Nemohla som to zniesť. Nie teraz. Ivan ma schytil za zápästie a stiahol späť na gauč.

„Päť rokov, Viola. Už je to päť rokov. A stále sa mi zdá, že to bolo len včera...“

„Ivan, prosím ťa,“ zašepkala som zúfalo. „Prosím, mlč...“ Prevrátil do seba druhý pohárik. „O čom si sa to chcela rozprávať?“ opýtal sa a znova nám nalial.

„Teraz... nie je vhodná chvíľa,“ povedala som. Bolela ma hrud', cítila som zase to bodanie a potom akoby mi hlavu stiahlo do zveráka. Zozadu, od temena, mi vystupovala do mozgu ukrutná bolesť. Skrivila som tvár.

„Čo ti je?“ opýtal sa zdvorilo, bez záujmu.

„Nič, nič. To prejde. Radšej by som si mala ísť ľahnúť,“ povedala som vyhýbavo a s námahou sa znova zdvihla. Dúfala som, že ma ešte raz zastaví. Že čosi povie. Že ma nenechá odísť. Že mi možno trošku odpustí.

Neurobil to. Viac som sa neobzrela. Nemohla som vidieť jeho chladný profil, v obrazovke televízora hľadajúci útechu a zabudnutie. A spánok. Po troch džinoch sa mu možno podarí zaspáť. A ja si ľahnem k Nikolke a pokúsim sa zavrieť oči. Pokúsim sa nemyslieť na nič iné, len na ňu. Na moje dievčatko.

Stretnutie s Madame Karvašovou ma poznačilo. Jej obraz, ktorý som podľa nej oživila, som zavesila nad gauč v obývačke, kde sme s mamou aj spávali. Keď ho uvidela, vyhŕkli jej slzy. Nechápala som to. Nezdal sa mi ničím výnimočný. Ale pozvanie „Madame

de Arte“ vo mne zanechalo odozvu. Na druhý deň som si sadla pod jabloň pri potoku a namiesto kníh som si so sebou vzala len tvrdé dosky, papiere a ceruzku. A začala som kresliť. Akoby v tej chvíli do mňa vkročil niekto iný. Už som to nebola ja, chudobné dievča s bádateľským duchom. Bola som dieťa prírody uvrhnuté späť do svojej pradávnej podstaty a to čosi, čo ma poháňalo zaplňať papier detailnými kresbami stromov s opadávajúcimi listami, lúkami s odkvitajúcimi čakankami, to čosi sa vo mne v ten deň usídlilo a priviedlo ma nazad do ateliéru Madame Karvašovej. Svoju posadnutosť skúmaním som vymenila za novú posadnutosť svetom, ktorý som si vytvárala v mysli a ukladala ho na papier. Život a ľudia okolo sa pre mňa stali ešte zbytočnejšími. Len mama som ukázala svoje skice, nad ktorými sa z pre mňa neznámych príčin zakaždým rozplakala dojatím a s nezvyčajnou nehou ma objala. Zrobenými prstami si prešla po čele ešte vlhkom od potu z práce a ušla do kúpeľne, kde sa na hodnú chvíľu zavrela. Nerozumela som vzlykom, ktoré z nej vychádzali a bolo mi z toho smutno. Myslela som si, že jej moje obrázky pripomínajú niečo veľmi zlé a odvtedy som si svoje výtvary nechávala pre seba.

Eva sa po prvej hodine vrátila sklamaná. Bola naplnená obavami, že nevie maľovať a z jej ohrdnutého správania som pochopila, že sa jej dotklo správanie umelkyne, ktorá ju po prvej minúte ignorovala a mne venovala toľkú pozornosť. Radšej som jej ani nespomínala svoje rozhodnutie navštevovať prípravný kurz, nechcela som v nej vyvolať ďalšiu žiarlivosť.

Vyšlo to najavo, až keď sme sa v ôsmej triede museli rozhodnúť o svojom ďalšom smerovaní. Priznala som sa Eve, že chodím na prípravný kurz a chcem sa zúčastniť pohovorov na konzervatórium. Vtedy prvý raz vybuchla, vykričala mi moju zradu, ktorá v skutočnosti bola len jej zranenou pýchou a priznaním skutočnosti, že som opäť v niečom lepšia ako ona. Mala som výčitky, že som ju viac nepodporovala v jej úsilí stať sa maliarkou, hoci som vedela, že podľa vyjadrení Madame Karvašovej na to nemala vloh, a v poslednej chvíli som sa rozhodla pre gymnázium. Bolo to ťažké, napriek tomu, že ma mama odjakživa podporovala v presvedčení stať sa lekárkou. Vedela som, že som dostatočne pripravená a ak by som chcela, na konzervatórium sa dostanem.

No zároveň som si uvedomovala, že kreslenie ma nikdy úplne neuspokojí.

Napriek tomu, že Eva nepatrila k najlepším v triede, chcela využiť skutočnosť, že jej matka patrila k učiteľskému zboru gymnázia. Prekvapivo to však bola práve ona, ktorá ju nakoniec odhovorila a odmietla jej pomôcť k prijatiu. Zrejme vedela, že jej dcéra napriek snahe nemá potrebné nadanie na náročnejšie štúdium, a tak bola nútená rozhodnúť sa pre niečo iné. Prekvapilo ma, keď mi oznámila, že si vybrala zdravotnú školu. O jej ambíciách, ktoré som v nej prebudila svojím nadšením pre medicínu, som vedela. Chcela ma neskôr nasledovať na lekársku fakultu a predsavzala si, že aj bez pomoci rodičov túto métu dosiahne. A tak sme sa s Evou stýkali už zriedkavejšie. Často ma popoludní navštívila a nahovárala na rôzne spoločné aktivity, ja som však svoj čas potrebovala využiť osožnejšie, a tak som ju často odmietala.

Napriek maminmu nadšeniu mojou múdrosťou a odhodlaním som tušila, že ak sa vydám cestou, ktorú som si vytýčila, ešte viac jej tým sťažím život. Do poslednej chvíle som váhala, pretože som si bola vedomá, že ani jeden zo smerov, ktoré ma tak lákali, neulahčí mamine neustále finančné ťažkosti. Drela v odevnej fabrike, aby sme mali aspoň na stravu a nájom v jednoizbovom byte a po večeroch šila. Prešivala šaty, kupovala látky, aby tak ušetrila aspoň na oblečení. Rástla som rýchlo a potrebovala som čoraz viac vecí. V žiadnom prípade však nechcela dovoliť, aby som radšej vyštudovala nejakú odbornú školu, po ktorej by som sa mohla hneď zamestnať. Vravela, že mám príliš dobrú hlavu a ona vie, že som predurčená, aby som v živote dosiahla veľa. Snívala o mojej lekárskej kariére a ani na okamih nepripustila, že sa nám dlhoročným štúdiom, ktoré bude nasledovať po gymnáziu, situácia ešte skomplikuje. Sama sa obviňovala, že sa nezmohla v živote na nič lepšie, než na prácu rukami.

O mojom otcovi nikdy nehovorila. Ak som sa aj odvážila opýtať, len ma mlčky pohladila po hlave a utrela si slzu opakom ruky. Mala zvláštne oči. Takmer tyrkysové. Takej farby som si vo svojich fantáziách predstavovala more. A napriek ťažkej práci, ktorej venovala celý život, akoby vôbec nestarla. Keby o seba viac dbala, bola by krásna. V starých obnosených šatách, ktoré si viackrát

prešila, však vyzerala biedne. Nezaujímal sa o to. Zmyslom jej života som bola len ja. Nič na svete si nepriala viac, než postarať sa o mňa, aby som mala šťastnejší osud, než ona a aby mi nikdy nič nechýbalo.

Až do okamihu, keď raz prišla domov nezvyčajne nadšená a hrdá, akoby jej z útrobov vyvieralo neznáme šťastie a radosť, akási nová sila, ktorá jej prúdila z pohľadu, inokedy zastretého tieňom starostí. Nezdôverila sa mi hneď, ale ja som tušila, že sa čosi zmenilo. Bola nezvyčajne bezstarostná a vzrušená, dokonca sa rozhodla, že pôjde ku kaderničke a „niečo so sebou urobí“. V ten deň mala dokonca voľno a rozhodla sa využiť ho na nákupy. Vzala tú hrstku peňazí, čo sa odrazu odniekiaľ zjavila na stole, vybozkávala ma a pospevujúc si odišla. Takú som ju ešte nevidela. Muselo sa stať niečo veľké a trochu som sa vyľakala tej náhlejšej premeny. Keď sa vrátila, takmer som ju nespoznala. Dlhé plavé vlasy, ktoré nosila nedbanlivo zopnuté do uzla, si dala ostrihať, boli zvlnené a natupírované, tvár mala akási svetlejšiu a jej krása odrazu vystúpila na povrch vo všetkých črtách, ktoré sa jej uvoľnili a zmäkli. Obnosené šaty vymenila za nový orgovánovo fialový kostým a namiesto vyčaptaných mokasín mala obuté sivé lodičky z brúsenej kože. Celá jej bytosť neodolateľne žiarila.

„Čo sa stalo, mami? Si... krásna!“

„Ďakujem,“ usmiala sa spokojne.

„Ale... čo to...?“

„Aj tebe som niečo kúpila. Pozri!“ vytiahla z košíka džínsy a bavlnený bledomodrý pulóver s utešenými mašličkami na rukávoch. „Mami!“ zvýskla som. „Ale... to muselo stáť strašne veľa peňazí,“ zložila som veci nazad do košíka, akoby ma poštípali.

„Snáď si raz za rok môžeme urobiť radosť, no nie? Hlavne teraz, keď máme dôvod oslavovať.“

„Oslavovať? A čo?“ nechápavo som hľadela na svoju novú mamu, ako si pôvabne sadá do kresla a elegantne si ukladá svoje štíhle nohy. Takúto som ju nepoznala.

„Dieťaťko moje! Poď ku mne!“ rozťahla ruky a ja som si jej sadla na kolená, ako keď som bola malá. „Všetko sa zmení. Už nebudeme živorit, moja drahá Violka. Už nebudeme chudobné.“

„Vari si dostala novú prácu?“

„To nie... ale, je tu niekto, kto sa o nás postará. O všetkých troch.“

„Troch?... Čo tým myslíš, mami?“ zmocnilo sa ma neblahé tušenie.

„Budeme mať bábätko, Violka! Budeš mať bračeka. Alebo sestričku. Čo by si radšej?“

„Ale, mami!“ vyskočila som. „Ako... prečo...? Mne sa to páči tak, ako sme. Nepotrebujem žiadneho bračeka. ...Ako si to mohla urobiť?!“ zvolala som vyčítavo. Nedokázala som si predstaviť, že sa do nášho sveta niekto votrie. „A vôbec, kto...?“

„Kto je otec? To ti chcem práve vysvetliť... Ale, drahá, myslela som, že sa aspoň trochu potešíš...“

„Preto si mi nakúpila tie veci?“ zagánila som na oblečenie, ktoré ešte vždy ležalo poskladané v košíku.

„Chcela som nám iba urobiť radosť. A navyše, dostala som mimoriadnu prémie od šéfa oddelenia, na ktorom pracujem.“

„Akú prémie?“

„Ale no tak, Violka, nebuď taká nahnevaná. Poď ku mne a všetko si v pokoji povieme...“

„S kým čakáš to dieťa?“ ukázala som nenávisťne na jej ešte ploché brucho.

„To je práve to, čo ti chcem povedať. Ja... mám vzťah, Violka. Konečne som zase našla niekoho, kto si ma váži a koho mám rada. Nevieš si predstaviť, aká som šťastná.“

„Kto je to?“

„Ešte ho nepoznáš. Ale dnes som ho k nám pozvala na večeru. Zoznámite sa. A uvidíš, že sa ti zapáči.“

„Je to niekto z práce?“ pokračovala som vo výsluchu. Cítila som sa zradená a podvedená. Mama ma už nepotrebovala tak ako doteraz.

„Áno. Je to pán Vavrinský. Šéf oddelenia. Uvidíš, bude sa ti páčiť. Je to džentlmen, veľmi uhladený a múdry pán... Som si istá, že sa skamarátite.“

„Ach, mami!“ zvolala som s detským preháňaním.

„No tak, Violka. Všetko bude dobré, uvidíš. Postará sa o nás.“

„Ty chceš, aby sa o nás niekto staral? Nikdy si o to predsa nestála...“